

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144.—
za pol leta K 72.—

NOVIČAS

Uradništvo in upravnništvo v Kopitarjevi ulici št. 6 — Telefon
uredništva št. 50 — Telefon
— upravnništva št. 328 —

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36.—
za en mesec K 12.—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10.— DELAVSKI LIST POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN.

Ogenj in meč.

V južnih krajih naše kraljevine se odigravajo dogodki, ki niso baš v korist države, še manj pa vlade. Vesti, ki prihajajo o pobojih mirnih ljudi, o napadih na orožnike, o počenju vasi in o ropanju so si tako nasprotujoče, da si je težko ustvariti jasno sliko. Neke vesti zvrčajo krivdo na takozvane zasile (pomozne) orožnike in narodne garde — ki so z ozirom na številno regularno vojaštvo in orožništvo precej nepotrebni —, druge vesti zopet na muslimansko prebivalstvo, ki da se je pridružilo zloglasnim odmetnikom pod vodstvom Huseina Boškovića. Povdariti moramo, da je bilo muslimansko prebivalstvo tudi v južni Srbiji izpostavljeno napadom in da je bil to precejšen vzrok svoječasnega izstopa muslimanskih poslancev iz demokratskega in radikalnega kluba.

V naslednjem podajamo nekaj vesti o teh dogodkih.

Sarajevski list »Pravda«, glasilo ministra dr. Spahe, ki sedi skupaj s Pribečevićem v vladi, opisuje v eni zadnjih številk dogodke v okolici mesta Priboja v Sandžaku. Glasom tega članka je prišla tri dni pred bajranom, največjim muslimanskim praznikom, v Priboj večja četa oboroženih srbskih pravoslavskih kmetov pod vodstvom nekega podpolkovnika. Pribečević se na vozovih z godbo, kot da bi šli na ženitovanje. Mestni načelnik jim je dal prirediti imenitno kosilo in odredil, da se jim pridruži še 40 oboroženih občanov in 15 orožnikov. V Priboju so za slovo pretepli dva ugledna muslimana s korobači, nato pa odšli v dveh oddelkih po bližnjih muslimanskih vaseh. Prva četa je po vestih, ki so do izdane lista prišla, obiskala tri vasi in v pravem smislu besede izropala vse muslimanske hiše. Odnegli so vse količkej vredne premičnine, prebivalstvo (starčke, žene in otroke) pa mučili. Na tem svojem pohodu so ubili pet muslimanov, med njimi hodžo (musl. svečenika), ki so ga zvezanega postavili v potok in oddali nanj osem streliv.

Druge tolpa je istokot obiskala več vasi, jih do dobra izropala in ustrelila štiri muslimane ter nadaljevala svoj pohod.

Toliko »Pravda«.

O teh dogodkih sta muslimanska ministra interpellirala Pribečevića, ki jima je obljubil natančno preiskavo.

S temi dogodki se je pečal tudi muslimanski klub, ki je z ozirom na nujnost sklenil, da se ne razide. Obenem je izdal spomenico, ki v glavnem opisuje gori omenjene dogodke in pravi »da so te čete ubile 9 nedolžnih muslimanov, onečastile več žen in izropale več vasi.« Nadalje, da so dobili vest, da so ubile še 7 oseb itd. Poslanci zahtevajo, da se strogo kaznujejo krivci; žrtvam pa da se izplača odškodnina.

Tej akciji muslimanskih poslancev iz Bosne in Hercegovine so se pridružili tudi musl. poslanci iz južne Srbije (ki so v demokratskem in radikalnem klubu), ki v svoji izjavi povdarjajo, da se slični dogodki odigravajo tudi v drugih krajih in zato zahtevajo popolno zadoščenje.

Popolnoma drugače pa glasi poročilo inspektorja Dragomira Todorovića in načelnikov okrožij iz Plevlja in Belega Polja. Le-ti v svojih poročilih javljajo, da so odmetniki s pomočjo muslimanskega življa napadli na več krajih orožniške postaje in so se orožniki morali umakniti, pri čemer so imeli velike izgube. Šele vojaštvu da se je posrečilo pregnati te razbojniške čete, ki se sedaj umikajo. O bojih proti vstašem govori naše današnje poročilo.

V Sandžaku, Bosni in Hercegovini vladata sedaj ogenj in meč. Sistem rodi sode, ki jih je moral roditi. Civilno srbsko prebivalstvo z orožjem v roki skupno z žandarji in vojniki nastopa proti takozvanim odmetnikom-razbojnikom. Pri tem se rušija cela muslimanska sela, kri teče in ogenj uničuje hiše in vasi.

Sedanja vlada je sklenila z muslimanskimi begi-veleposestniki pogodbo. Dobili so od vlade milijardne vsote, da so njihovi poslanci glasovali za ustavo. S tem je bil pa kmet, muslimanski, hrvatski in srbski udarjen. Begi so zadobili veliko moč in metali kmete iz njihovih hiš brez

usmiljenja. Celo v okolici Travnika so begi palili hiše kmetom — brez kazni. Vse to je gotovo povzročilo, da se je odmetništvo in četaštvo, ki v teh krajih nikdar ni bilo iztrebljeno, na novo poživilo. Socialna beda ni bila sicer edini, pač pa eden važnih vzrokov tega pojava. Sedaj hoče vlada to gibanje, ki ni več hajduštvo, ampak pravcata vstaja, zadušiti v krvi. Pribečević je ustanovil narodne garde, obstoječe iz srbskih kmetov in drugih elementov. Sedaj je izbruhnilo sovraštvo do muslimanov in naši južni kraji se nahajajo v znamenju ognja in meča. Sedaj je stopila

v veljavo obznanja o zaščiti države in cele muslimanske družine, v kolikor so ostale žive, bodo razseljene na vse strani, njihovi domovi pa so požgani. Kam to pride?

Ko bi namesto političnih spekulantov vodili državo socialno čuteči ljudje, bi bila tam doli že davno izvedena agrarna reforma, socialni zakoni bi nujali revežem pravico in varstvo. Namesto tega jo iščejo sedaj v puškah in handžarih.

Posledica sistema, pod katerim trpi cela država, je končno le: ogenj in meč!

Razdelitev Sloven

Belgrad, 27. avgusta. (Izv.) V ministru notranjih del je gotov načrt o omejitvi in delokrogu posameznih oblasti v Sloveniji. Sedaj se pripravlja isti načrt tudi za Hrvatsko.

Na teh načrtih se dela z veliko naglico, da bi mogli priti v poštev prihodnji mesec, ko se bo razpravljalo o zakonu glede ureditve države.

Boji proti vstašem.

Vojaštvo in oboroženo srbsko prebivalstvo proti Muslimanom. — Cele vasi razdejavane, prebivalci odpeljani.

Belgrad, 27. avgusta. (Izv.) Na včerajšnji seji ministrskega sveta se je razpravljalo o položaju v Sandžaku. Konstatirali so na podlagi poročil, da so pri vstajah in pobojih sodelovale cele muslimanske vasi. Zato se je ovrnil sklep, da se pošlje na lice mesta parlamentarna komisija, ki naj bi celo stvar preiskala. Vojaštvo je ponekod nastopilo proti vstašem s topovi in razdejavalo cele vasi. Tudi srbsko pravoslavno prebivalstvo, ki mu je

bilo odvzeto orožje, je zopet oboroženo in sodeluje pri preganjanju razbojnikov in muslimanskega prebivalstva, ki se umika proti Hercegovini in Bosni. Sklenjeno je bilo, da se proti vsem vsem, ki so sodelovale pri teh dogodkih, uporabi zakon o zaščiti države. Prebivalstvo bo razseljeno na vse strani in bo moralo plačati vse stroške za prehrano vojaštva, ki je bilo odposlano za vzdrževanje reda.

Boji albanskih vstašev.

Naši dobrovoljci zoper albanske vladne čete.

Belgrad, 26. avgusta. Vsled vstaje Miriditov je vlada v Tirani v zelo težkem položaju. Da bi se izognila ministrski krizi, je odgodila seje narodne skupščine do septembra. Ako se kritična situacija do tedaj ne bo popravila, bo vlada razpustila parlament. V

deželi vlada velika vznemirjenost. V zadnjem času poizkušajo Arnavti na več krajih priti na naše ozemlje, da bi Miridite napadli za hrbtom. Naši dobrovoljci Arnavti jih zelo dobro odbijajo in imajo zelo malo izgub. Položaj na albanski meji je neizpremenjen.

Bolgarski vstaši se zbirajo na naši meji.

Belgrad, 26. avgusta. Naša oblastva so doznala iz zanesljivega bolgarskega vira, da se v okolici sela Sušice v strumiskem srezu nahaja na treh krajih po petnajst bolgarskih tajnih komitašev, ki po priznanju enega izmed njih čakajo še na 300 svojih tovarišev, da bodo potem prekorčili bolgarsko mejo

in začeli svojo razbojniško akcijo. Odredilo se je vse, da se prepreči vpad teh razbojnikov na naše ozemlje. Preko ohridske planine prehajajo bolgarski komitaši z grškega ozemlja, ker meja tam ni zavarovana, tako da lahko prihajajo v bitoljsko okolico. Naši obmejni oddelki so se pomnožili.

Nemški poslanec Erzberger umorjen.

Dne 26. t. m. je bil blizu kopališča Griessbach na Badenskemustreljen nemški državni poslanec Erzberger. Dobil je 12 streliv iz revolverja.

Uradno poročilo z dne 26. t. m. se glasi: Poslanec Erzberger se je danes okrog devetih napotil iz kopališča Griessbacha proti Alexanderschanze pri Kniebisu. Z njim je bil tudi državni poslanec Diez. Smatrajo, da sta napadalca dva mladeniča, stara približno 25 let, ki sta oba poslance razdvojila in pri zasledovanju umorila poslanca Erzbergerja s strelji v prsi in glavo. Poslanec Diez je bil ranjen in se nahaja v bolnici v Oppenau. Sodna komisija in redarji so odšli na lice

mesta. Erzberger je bil umorjen okoli desetih dopoldne. Doslej se je moglo ugotoviti, da ne gre za roparski umor.

Kakor pbročajo, je bil na Erzbergerju že prej poskušen atentat, ki pa se je ponesrečil. Erzberger je bil med vojsko vodilna glava nemškega katoliškega centra. On je bil, ki je sredi najhujše vojske začel akcijo za mir. Pred preobratom in po preobratu je on vodil pogajanja za premirje. Zato so ga vse-nemški krogi tako sovražili, da so ga lani z intrigami politično onemogočili. Sedanji atentat je brččas vsenemškega izvora in sad političnega mlačevanja.

Draginjski nemiri na Bavarskem.

Monakovo, 26. avgusta. (Južnonemški korespondenčni urad.) Po velikih shodih delavcev, ki so se vršili z gestom: »Zoper navijanje cen in pasivno resistenco bavarske vlade!« in na katerih je bila sprejeta resolucija, v kateri se dolži bavarska vlada, da je sokriva nove draginje, so krenili udeleženci nekaterih shodov, približno 6000 oseb, v mesto. Tam jih je razgnala policija in brambno društvo. Pri tem je bilo več ljudi ranjenih. Iz

množice je počil strel, ki pa ni ranil nikogar. Množico so potisnili v stranske ulice. Pri tem je množica potegnila redarja s kolesa in ga pretepla. Tudi drugega redarja je pretepla do krvi. Nato se je množica zopet zbrala, da bi šla na Karlsplatz in na kolodvor. Redarji so jo zopet razgnali. Blizu cerkve sv. Luke je neznan civilist šestkrat ustrelil z revolverjem, zadel enega moža smrtno in težko ranil več drugih. Storilec je pobegnil.

omladina. Policija je zapolnila letake in uvedla preiskavo.

PEČUJSKI RUDNIKI — ZOPET DELAJO.

Budimpešta, 26. avgusta. Mažarski korespondenčni urad koroča: Večerni listi javljajo, da je delo v pečujskih rudnikih zopet popolnoma vzpostavljeno. Upati je, da se bo produkcija v bližnjem času znatno povečala.

Križa naše industrije.

V naslednjem priobčujemo članek, ki prav živo riše, zakaj imamo pri nas tako industrijsko krizo. Članek se peča sicer le z razmerami v Guštaju, so pa razmere do pičice enake tudi drugod. Članek izročamo naši javnosti, da vidi, kako zasebni kapitalizem in nesrečne vladne metode pehajo v prepad ne le naše delavstvo, ampak tudi naše gospodarstvo.

Guštani, 26. avg.

Ze parkrat je posvetil Vaš list v guštajnsko jeklarne ter vsakokrat presenetljivo razkril skrivnosti nazadovanja tega velikanskega podjetja.

Ker pa te dni »nadvaruh« jeklarne, g. Lukmann zopet rešuje krizo v jeklarniškem obratu z brezobzirnim odpuščanjem delavstva ter se za neuspeh lastnikov in voditeljev tovarne maščuje nad ubogo delavsko »rajo«, bo prav, če sprožimo enkrat v javnosti vprašanje, kdo je kriv krize v guštajnski jeklarni?

V razumevanje sedanjega položaja jeklarne je pa treba ugotoviti, da je jeklar-na grofa Vincencija Thurnskega še neposredno do izbruha svetovne vojne zalagala skoraj celi balkanski polotok s svojimi jeklarniški izdelki. Tvrda grofa Thurnskega je bila v visokih čislah pri Srbih, Bolgarih in Turkih. Med vojno je morala jeklarne svoj obrat postaviti v službo za proizvajanje municijskih predmetov. Ko je pa prišla jeklarne obnem z Mežiško dolino v okrilje Jugoslavije, so ji industrijski krogi prerokovali sijajno bodočnost: češ sedaj si v skupni državi s svojimi nekdanjimi odjemalci... Ali preroki so krivo prerokovali!

Sprva so res prišla bogata naročila za južne kraje, a glej, ko se je blago oddalo naročnikom, so ti naenkrat svoja ostala naročila preklicali oziroma blago vrnili in sicer kar cele vagoni! Ali se je ta preobrat v naročilih zgodil radi previsokih cen jekla ali radi neodgovarjajočega blaga, ne bomo raziskovali! Dejstvo je, da so nadaljna naročila izostala in da so zaloge po skladiščih do skrajnosti namnožene.

Zato si nihče od podjetništva ne želi nove produkcije, dokler se stare zaloge ne izpraznijo! Zato dosledni svojim manštrskim načelom odpuščajo gospodje lastniki z vladnim dovoljenjem tiste, ki so zakrivali te prevelike zaloge, to je delavce. Od 600 delavcev se je skrčil delavski park na 200 delavcev, a še ti so zapisani odpustu, če ne bo v zadnjem hipu posegla vmes »močna« vladna roka! Šele po teh ugotovitvah odgovarjamo na vprašanje: Kdo je kriv temu nepričakovanemu razvoju guštajnske jeklarne, ki preti uničiti to edino podjetje svoje vrste v državi Srbob, Hrvatov in Slovencev? Mi navajamo tu mnenja dveh taborov; kakor smo jih slisali, tako smo jih zapisali.

Lastniki in odgovornostni kovni voditelji tovarne trdijo: Vse nesreče je kriva deloma belgrajska vlada, ki ne kaže primernega zanimanja za obmejno industrijo in njen razvoj. Sprva je ta vlada prepovedala izvoz jekla in jeklarniških izdelkov v inozemstvo (sedaj je prepoved dvignjena); sama vlada je pa naročala državne potrebe na izdelkih, kakoršne proizvaja naša jeklarne, v inozemstvu! Ne samo to, odprla je tudi pot enakim naročilom v našo državo s smešno nizko carino inozemskega jekla in železa; deloma pa je kriva mrtvila v domači jeklarniški industriji nizka valuta avstrijske republike in ne najmanj tudi »judovske metode« zagrebških in belgrajskih trgovcev, ki hočejo samo »veliko zadržati«.

Delavci pa, in sicer stari, v jeklarni osiveli delavci, ki poznajo v obratovanju jeklarne po več ravnateljev in strokovnjakov, trdijo: Ne lovimo slepih miši, povejmo si resnice odkritosrčno v lice! Ne tajimo, da bi se naši vladni krogi lahko bolj zanimali za jeklarne in njen obstoj, tudi prenizke carine in valutnih razlik ne zanikamo, ali res je tudi da naše jeklo ni več predvno jeklo. Konsument ne najde več v našem jeklu tistih lastnosti, katerih pričakuje. Kaj je temu vzrok? Troje: ali prevelika dobičkaželjnost podjetništva, ki zahteva za slabo blago visoko ceno, ali pvojne razmere, ki ne dopuščajo nabave

primernih surovin in zmesi, ali nesposobnost vodstva — ali pa vse skupaj! **Gotovo je, da je eden ukazal proizvajati ravno tako jeklo kakoršno je, tega pa podrejeni delavec ni steril, niti oddelkovodja, morda sam ravnatelj ne, ampak tisti, ki gošpoduje nad podjetjem in se zanaša na nerazsodnost »balkanskih narodov!«** Če bi naša vlada hotela to zvedeti, lahko ji bo! — Rečemo pa, da je od trenutka, ko počiva »Martinova peč« in je v obratu le »pučarija«, jeklo zopet prvovrstno. Evo vam odgovora, kdo je kriv prevelikih zalog v jeklarni! In še eno: Cene za jeklo so bile sprva pretirane! Zakaj pa sedaj morajo veljati nizke cene?

Delavci toraj sodijo, da je jeklarna lahkomišelnost zaigrala svoj »renome«. Če je to resnica, potem si bo jeklarna le težko pridobila nazaj svoj nekdanji trg, pa to je stvar podjetja!

In kaj sodimo mi? Mi rečemo oba tabora imata prav in se izpopolnjujeta v svojih sodbah! Ampak vnebovpijoče je, da more za tuje grehe trpeti tisti, ki ni ničesar zakrivil, in to je delavec!

Dokler je delavec množil milijone in milijone podjetnikov, da si je pritržil milijarno imetje po Koroškem, Štajerskem in Češkem, je smel zraven podjetnika pobirati drobtine, ki so padale kot pičel za služek v roke delavcev; sedaj pa, ko trenutno podjetje ne nosi več milijonov in ni nobenih naročil, se pa tisti delavec, ki je vlival v Martinovski zaukazano jeklo, vrže na cesto: »Der Mohr hat seine Schuldigkeit getan, der Mohr kann gehen.« Kje je tukaj socialna vzajemnost med podjetjem in delavcem? V kulturnih državah se kaznuje tisti, ki je kriv — ta pa v našem slučaju ni delavec! In vendar! Ali je to prava metoda za vzgajanje državne misli v naših delavcih?

Javnost sodi in razsodi ti!

Stavke na Poljskem.

STAVKA NASTAVLJENCEV POULIČNIH ŽELEZNIC.

Varšava, 25. avgusta. (Izv.) Nastavljenci tukajšnje poulične železnice so pričeli s stavko in zahtevajo zvišanje svojih plač za 40 odstotkov. Pogajanja med družbo in nastavljenici niso imela uspeha in bo morala posredovati vlada.

Gdansk, 25. avgusta. (Izv.) 22. avgusta so pričeli stavkati železničarji v bivših pruskih pokrajinah Poljske. Železniški promet je popolnoma ustavljen. Istofako je ogrožen tranzitni promet na Gdanskem preko vzhodne Prusije v Nemčijo. Stavka, v kateri sodelujejo tri zveze železničarjev v zapadni Poljski, je pričela zato, ker poljska vlada ni izpolnila obljub, ki jih je dala železničarjem.

BEGUNCI IZ BARANJE NA KOSOVO.

Belgrad, 26. avgusta. Doznava se, da je vlada dovolila beguncem iz Baranje, da se naselijo na Kosovem polju.

GRŠKI PORAZ.

Belgrad, 26. avgusta. Iz Rima se poroča, da je carigradska vlada razglasila, da se Grkom vojaška operacija ni posrečila in da se grška vojska umika proti Eskişehiru. Po drugi brzjavici iz Carigrada je grška torpedovka bombardirala neko mesto ob Črnem morju.

Stara ključarica.

(Prevel J. D.)

»L' Enterprise des pompes funebres« je spoštovanja vredno društvo. Njegovo opravilo ni zelo prijetno, pa vendar je, kakor rečeno, hvalevredno, odpošiljati ljudi za gotovo plačilo na oni svet.

Res je to kaj dragocena stvar; toda človeško potovanje je dolgo in današnja prometna sredstva so draga; in potem ima človek tudi mirno zavest, da se mu ne bo treba nikoli več vrniti.

V starih časih, ko je opravljala še nošilnica ta posel, je bilo bolj preprosto in na deželi prevaža še tudi dandanes lese-na krsta kandidata za nebesa ali pekla. Stanovalci mest pa, ki so bili za časa svojega življenja prijatelji razkošja, se ne morejo odreči, četudi se morajo ločiti od vsega, kar jim je bilo ljubo, temu svojemu ljubemu prijatelju, tudi po svoji smrti ne. Radi tega jih pokopuje »enterprise des pompes funebres« njihovemu stanu primerno.

Imenoval sem ta posel spoštovanja vreden; toda so ljudje, ki se jim zdi to lepo in razveseljujejo nad tem. Tako so n. pr. bili stari Priklariči, v službi osiveli ključarici hiše na Krepeški cesti, pogrebi v največje zadovoljstvo.

Res je, da se je lahko navaditi tekom 50 let na ravno tej cesti na pogrebno petje, kakor na tikanje stenske ure. Stara ključarica se je tudi privadila temu in se popolnoma sprijaznila z mislijo na smrt. Vsaj je pa tudi ni nič vezalo na življenje. Njeni sorodniki so že zdavnaj okoli nje pomrli in ljudje, ki so živeli sedaj, niso bili zanjo. — Imela je samo en cilj. V stari obrabljeni nogavici je hranila namreč v svetlih srebrnih goldinarjih in šestih

Politični dogodki.

† **Socialistična vera.** Socialni demokratje trdijo vedno: Vera je zasebna stvar! Kako to v političnem življenju izvajajo, kaže sledeči slučaj iz Češkoslovaške: V tamošnjem parlamentu sedi kot socialnodemokratski poslanec neka Berta Karpiskova. V Češkoslovaški so namreč bolj napredni, ker imajo ženske za parlament aktivno in pasivno volilno pravico. Ta socialistična Berta je predlagala v državnem zboru obligatorno bigamijo, t. j. če bi parlament sprejel predlog rdeče Berte Karpiskove, bi moral biti vsak moški poročen, a imeti bi moral po dve ženi! Presneto trda mora iti češkim rdečkaricam za moze, če hočejo s takimi predlogi reševati svoje stare device. Kje drugod bi Berto zaprl v blaznico.

† **Dve oporoki kralja Petra.** Kakor javljajo iz Beograda je pokojni kralj Peter zapustil dve oporoki, in sicer eno politično in eno glede svojega premoženja. Obe oporoki bodo odprli, čim prispe kralj Aleksander iz Pariza.

† **Pokolj muslimanov v Sandžaku.** Sarajevska »Naša Pravda« prinaša strašen opis nasilja in terorja, ki se vrši nad muslimanskim elementom v Sandžaku in v Južni Srbiji. Tako je na sam Bajram (turški praznik) poginilo 32 muslimanov. Brez komentarja.

† **Kongres Italijanske ljudske stranke** se bo meseca oktobra vršil v Benetkah.

† **Velika monarhistična parada** v Nemčiji. Iz Berlina poročajo 24. t., da se je tam vršilo zborovanje bivših vojakov-bojnikov. Zborovanja se je udeležilo več generalov, med njimi princ Eitel Friedrich, general Goltz, Ludendorff, Stein itd. Grof Waldersee je imel oster govor, v katerem je povdarjal, da se je nemški narod dal razorožiti, ker so mu pripovedovali, da stoje francoske čete v deželi in da črnci posiljujejo nemške žene. Po tem govoru se je vršila parada navzočih vojakov-bojnikov, strelskih društev, raznih zvez in organizacij. Na zborovanje je došel telegram od bivšega cesarja Viljama, ki se glasi: »S ponosom in vročo hvaležnostjo se danes spominjam mojih na bojišču nezmaganih tovarišev. V pravi nemški prestobi so proti celemu svetu sovražnikov dovršili čine, kakršnih zgodovina doslej ni poznala. Nepozabljeno živi vaše junštvo, mrtvim v časten spomin, živim in bodočim rodovom v posnemanje. Naj bi sijaj slave preteklih velikih dni postal svetilnik, ki naj gotovo razsvetli še temno. bodočnost. Bog obvaruj narod in domovino. Viljem.« — Kakor se vidi, si nemški monarhisti že mnogo upajo. Lahko so hvaležni ententi, ki s svojim postopanjem naravnost neguje ta puntovski duh med Nemci. Sicer je bilo to zborovanje res le zborovanje zagrizenih monarhistov in reakcionarcev in tabora vsenemcev, vendar je značilno.

† **Pred stavko rudarjev na Češkem.** Že spomladi in po leti, ko je pričelo gibanje, da se znižajo mezde, so se češki rudarji, ki so po večini organizirani v ekstremnih socialističnih grupah, pričeli pripravljati na splošno stavko. Vendar pa so takrat od te svoje namere odstopili. Po vesteh o strastni agitaciji med rudarji sodeč

pa se na Češkem pripravlja splošna stavka rudarjev, ki bo tem usodnejša, ker se bliža zima. Rudarji so z ozirom na to pričrpani, da bodo uspeli. Rudarska organizacija v ostravskem okrožju je te dni že izdala razglas, kjer najodločnejše protestira proti znižanju mezd in zahteva, da naj vlada odredi znižanje železniških tarif in tudi dela na znižanje življenjskih potrebščin in potem šele na sorazmerno znižanje mezd.

† **Grki tepeni.** Dolgo časa smo brali o grških zmagah nad Turki. Pričakovati je bilo, da se bo kolo sreče zasukalo. To je sedaj res zgodilo. Grki so zasledovali na bojišču v Mali Aziji umikajoče se Turke do pred Angore. Tu so se Turki ustavili in sprejeli bitko, v kateri je bilo grško prodiranje ustavljeno in je grška armada doživela neuspeh. Podrobnejša poročila manjkajo, zato se ne ve, ali sedaj Turki zopet zasledujejo Grke, ali so operacije ustavljene.

† **Španija odklanja.** Quinones de Leon, španski zastopnik v zvezi narodov, je odklonil naročilo, v zvezi narodov poročati o gornješlezijem vprašanju.

† **O španskem porazu v Maroku** poročajo listi: Velikost španskega poraza in posledice so izredno velike. Železnice, ki naj bi preskrbovale rezervne čete, niso bilo dovolj zavarovane. General Berenguer je imel na razpolago 25.000 vojakov, med temi 5.000 domačinov. Tudi od belih čet je del ubežal na francosko ozemlje, del pa nazaj v Melilo. Domačini so takoj v velikih množicah prešli k upornikom. Izvidni letalci so ugotovili, da so bili Evropejci po cestah Zelmana, Sidija, Drisa in Igueribena kar kupoma pobiti.

Dnevni dogodki.

— † **Dr. Andjelko Voršak, posvečeni škof.** V ponedeljek ob pol 23. je umrl v Djakovem preč. g. Andjelko Voršak, djakovski kanonik in posvečeni škof zenopolitanski. Pokojnik je bil rojen l. 1844. v lloku, bogoslovne nauke je končal v Germaniku, kjer je dosegel doktorat iz filozofije in teologije. 1869. je bil posvečen za duhovnika in od tedaj je bil marljiv sodelavec pok. škofa Strossmayerja. Po smrti Strossmayerjevi je bil pet let kapitularni vikar. N. p. v m.

— **Pri vseh podružnicah »Državne posredovalnice za delo«** v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 14. do 20. avgusta 1921 dela 126 moških in 111 ženskih delovnih moči. Posredovanj se je izvršilo 383. — Od 1. januarja 1921 do 20. avgusta 1921 izkazuje 21.924 strank in sicer 10.957 delodajalcev in 10.967 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 6022. Dela iščejo: pisarniške moči, trgovski sodrudniki, sodrudnice, kovinarji, natakariji, netakarice, rudarji, strojniki, gozdni čuvaji, žagariji, kurjači, dninarji, dninarice, krojači, čevljarji, vajenci, vajeke itd. V delo se sprejmejo: mizarji, tesarji, usnarji, krojači, čevljarji, pletarji, kovači, hlapeci za h konjem, dekile za polje, služkinje, kuharice, šivilje, vajenci in vajeke.

— **Obnovitev prometa med Jugoslavijo in Madžarsko.** Obratno ravnateljstvo

južne železnice objavlja: Otvoritev prometa med Jugoslavijo in Madžarsko preko Kotoribe. V torek, 30. avgusta t. l. se odprl med Jugoslavijo in Madžarsko preko Kotoribe osebni in tovarni promet. Odhod potniškega vlaka s Pragerskega ob 16. uri 49 minut, prihod v Veliko Kanižo ob 20. uri 55 minut; odhod iz Velike Kaniže ob 5. uri 45 minut, prihod na Pragersko ob 10. uri 19 minut.

— **Tretji razred pri belgrajskih brzovlakih.** Obratno ravnateljstvo južne železnice objavlja: Uvedba tretjega razreda pri belgrajskem brzovlaku. Počenši s 1. septembrom t. l. se uvede pri belgrajskem brzovlaku, ki odhaja iz Ljubljane ob 15. uri 56 minut, odnosno v nasprotni smeri iz Zagreba juž. kol. ob 8. uri 6 minut, med Ljubljano glav. kol. in Zagrebom juž. kol. tretji razred. (Ne pa tudi dalje proti Belgradu.) Privikrat ima brzovlak tretji razred v smeri Ljubljana glav. kol.—Zagreb juž. kol. dne 1. septembra v smeri Zagreb juž. kol.—Ljubljana glav. kol. dne 2. septembra.

— **Nov list Hrvatske Pučke stranke** je pričel nedavno izhajati v Šibeniku v Dalmaciji. Ko je bilo mesto pred nekoliko meseci osvobojeno laške oblasti, so se tam takoj združili naši somišljeniki, osnovali organizacijo Pučke Stranke in začeli izdajati list pod imenom »Narodna Straza«.

— **Osnovanje centralnih carinarnic.** Generalna direkcija carin je odločila, da naj se čimprej formirajo centralne carinarnice pri vseh bivših pokrajinskih vladah. Pod delokrog vsake centralne carinarnice bodo pripadale manjše carinarnice, katere bo ta nadzorovala.

— **Kako se je selilo vojaštvo iz Dol. Lendave?** »Novine« poročajo: Pretekli teden je bil 48. polk nenadoma odpoklican iz Dolenje Lendave v Prekmurju in dirigan v Požego. Ta nenaden odpoklic pa je častnike tako presenetil, da je nastala prava zmeda. Odnegli so s seboj vse, kar so le mogli: Katedre in klopi iz šol, preproge, fotelje, stole itd. Tudi oprava tamošnje Čitalnice jim je jako dopadla in so jo že naložili na vozove, pa jim jo je odvzela po dolgem prerakanju civilna oblast s pomočjo orožnikov in mnogobrojnega prebivalstva. Gotovo je, da s tem svojim nastopom niso utrdili med ljudstvom zaupanja in simpatij do vojaštva.

— **Zakaj je dovoljen carine prost izvoz mladih prašičev iz Slovenije?** Na vprašanje šaljivo odgovarja zagrebški »Večerni«: Zato, da spomladi ne bo dovolj mladih prašičev za pitanje in bo minister Pucelj svoje pravo dobro spečal.

— **Neverjetno divjaštvo.** »Narodna Sloboda« v Osijeku poroča: 12. t. m. sta izvršila dva orožnika iz Bičine na ženi Vičoj Raiča tako zločinstvo, kakršno se more zgoditi le kje v Afriki. Prišla sta v Raičevo hišo in z različnimi psovki napadla njegovo ženo, češ naj jima pokaže 6 kg smetane, ki jo je baje ukradla. Uboga žena se je branila in četudi sta dve deklci zatirjevali, da ni ukradla smetane, sta vlekla orožnika ženo in eno dekle v Bišino in jo tam bili s kopitom, žilovko in pestjo. Kri jo je oblila, padala je v nezavest, a najstrašnejše je bilo zadnje, ko so jo prisili, da dvigne roke in odpre usta. Vzeli so posodo vode in jo ji s silo vlivali

namreč voljen za državnega poslanca in postal velik ter slaven.

Povsod je bil slavljen kot mož, ki se je zavzemal za reveže in ki je bičal s silnimi besedami mogočnejše. On bi je gotovo več ne spoznal. Za usodo svojega prejšnjega najemnika se je brigala tudi samo tako, kot za junaka kake povesti, ko jo prebereš do polovice. Kako daleč je prišel, do kolike stopnje se je povzpel, in kakšen pogreb bo pač imel, ko bo nekoč umrl. Kakovost pogreba ji je bila najzanesljivejša mera za velikost ljudi; kajti menila je, kolikor kdo premore v življenju, se najbolj gotovo pokaže pri tem, in stara Priklarica ni imela tako napačno.

Leta so minila in 95 goldinarjev stare ključarice je naraslo na 97 goldinarjev. Umanzana nogavica se je polnila počasi, kajti redko je mogla dati na stran kako šestico od svojih pičlih dohodkov.

Kaj pa je bilo medtem s Karlom Veresom? Njegovo ime je kar naenkrat izostalo v časopisju. Ljudje so ljubili in sovražili dalje, dnevniki so prinašali vsak dan najnovejšo dogodko, toda nikjer ni več stalo ime Karla Veresa. Kaj se je z njim zgodilo? Morebiti je odšel v inozemstvo ali pa je bil povzdignjen z izpremenjenim imenom v plemiški stan?

Stara žena je skoro pozabila pretrgano povest in se je spomnila kvečjemu še, če je bil pokopan velik gospod, kar pa se je dovolj redko zgodilo.

Leta so minevala hitro. Mnogo, mnogo raket so bili že odnesli od takrat po Krepeški cesti; cel zarod je že izumrl, pa stara Priklarica je bilo videti še zmerom pri pogrebi.

Nekega večera, ko se je ravno vračala s pokopališča in je stala pred izložbo, da bi si ogledala cene vencev, je smuknil mimo nje ubog razcapan človek.

Starka je gledala za njim, zdel se ji je

znan. Dobro, da je obstal pred pekarnico; sedaj si je lahko bolje ogledala nesrečneža. Njegova suknja je bila oguljena in iz enega čevlja so moleli nagri prsti; koprneče je motril pecivo. Tedaj je razsvetlil plamen plinove svetilke njegov obraz in stara ženica ga je spoznala.

»Karl,« je zaklicala tiho.

Razcapanu postava se je preplašeno ozrla.

»Ste res vi? Me ne poznate? Jaz sem, vdova Priklarica, pri kateri ste stanovali. Ne glejte me vendar tako začudeno!«

Noge nesrečnika so se opotekale in moral se je oprijeti svetilnega kola, da se ne bi zgrudil.

»Bolni ste, ubogi, ljubi Karl. Pojdite z mano. Kako je moglo priti tako daleč? Pa jaz sem si to mislila, zakaj ste tudi iskali prepira z oblastueži?«

Mož ni nič odgovoril. Nem se je dal peljati in tekom pol ure je bil v mali izbi, odkoder je pred tolikimi leti začel svoje delovanje. Bliščeči dnevi sijaja so vsi, vsi zašli. Med včeraj in danes ni bilo nič. Danes je zopet ležal tam, kjer je ležal včeraj, in morda ravno v isti postelji.

Stara ženica mu je stregla ter mu kuhala zdravilnih čajev, toda bolnik je bil zjutraj slabši in ko se je stara ženica zbudila tretjega dne, je bil že mrtev.

Solza ji je zdrknila z oči. Nato je vzela staro nogavico iz vžidane omare, iztresla denar in ga razdelila na dva kupčka. »Za tako žensko, kot sem jaz, je 49 gld. za pogreb tudi dovolj. Sveč ne bo. Samo mrtvaški prti bom tudi jaz prejela samo za nekaj časa. Pa tudi tako bo dobro.«

Z ostalimi 49 goldinarji so pokopali njegova prejšnjega najemnika. In sedaj je lahko popolnoma natančno videla, kakšen bo nekoč njen pogreb

v usta, dokler se ni onesvestila. Nato so jo zvezali in nesli na visoko skalo in rekli, da jo bodo pahnili doli, če ne prizna tatvine. Žena je bila prenešana domov in zdravnik jo je pregledal in izdal o poškodbah zdravniško izpovednico. Kam smo prišli? Kdaj bodo taka nasilstva prenehala? Orožniki tako strahujejo kmete, da se oni ne upajo pritožiti. Strašno, a resnično. Tako hrvaški list o tamošnjih razmerah pod upravo g. Pribičevića.

— Griža je začela razsajati tudi v ptujski okolici. Doslej je bilo že več smrtnih slučajev.

— Strela je v sredo zvečer zažgala dvoje gospodarskih poslopij posestnika Čatarja pri Smarjeti v celjski okolici. Tudi okrog Vojnika je strela na dveh krajih užgala.

— Tatvina v Trzinu. Trgovcu Ivanu Dovjanu je bilo ukradeno 16 do 18 tisoč kron denarja.

— Samoumor ruskega princa. Ruski princ Nikita Lobanov, star 24 let, je med vojsko služil v francoski regularni armadi. Po vojski je živel pri svojcih v Rimu. Nedavno se je vrnil v Pariz, kjer je par dni veselo živel in se potem po razkošnem dnevu v avtu odpeljal v bolonjski vrt, kjer se je ustrelil. Bil je nevrasteničen.

— Grd zločin se je izvršil v Parizu. Tam so v nekem kvartirju našli na drobne kosce razrezano žensko truplo brez glave. Policija je preiskala Seno, če bi bil zločinec glavo morebiti vrget v reko, pa je še niso našli. Ker se v Parizu pogreša vsak dan 50—60 (!) oseb, je zelo težko identificirati žrtve zločinov. Policija se zdaj trudi izvedeti za vse osebe, ki jih svoji pogrešajo. Po starih izkušnjah se sodi, da je žrtev spadala med lahkomiselne ženske.

Ljubljanski dogodki.

Ij Dr. Tavčarjeva 70 letnica. Jutri praznuje bivši ljubljanski župan in slovenski pisatelj dr. Ivan Tavčar na svojem gradu na Visokem 70 letnico svojega rojstva.

Ij Umrl je včeraj jutraj prvi državni pravnik g. dvorni svetnik France Trenz. Bil je po rodu Nemec, a pravičen mož.

Ij Pričetek šolskega leta 1921—22. na ljubljanskih šolah. Na številna vprašanja naznanja višji šolski svet, da se prične šolsko leto 1921—22 na vseh šolah neprekinjeno dne 14. septembra 1921 z običajno skupno slovesno božjo, z naznanitvijo urnika in z dne 15. septembra z rednim šolskim poukom v polnem obsegu. Vpisovanja in razni izpiti se morajo opraviti že poprej. Izvzeti sta samo prva in druga deška osnovna šola (na Ledini in na Cojzovi cesti), državni učiteljski z vadnicama in licej, kjer se prične šolsko leto teden dni kasneje, ker bodo na teh šolah pripravljena prenočišča za obiskovalce velesemnja.

Ij Razstava planinskih in pokrajinskih slik. »Slovensko Planinsko Društvo« otvori konec prihodnjega tedna razstavo planinskih in pokrajinskih slik v Jakopičevem paviljonu v Lattermanovem drevoredu. Razstavljena so dela znanega padlega amateura-fotografa Bogum. Brinška, dalje Josipa Kunaverja, slike in fotografije Valent. Hodnika iz Bohinja, M. Kozelja iz Kamnika in ing. Domicelja iz in vojaške 1. din. — »Slovensko Planinsko Društvo« hoče na ta način pokazati obilje. Otvorjena od 9—12 in od 3—6. ure popoldne. Vstopnina 2 din., za dijakove polovico. Vstopnina 2 din., za dijakove polovico. Vstopnina 2 din., za dijakove polovico.

Ij Ljubljanski trg. Volovsko meso 30 do 34 K, meso II. vrste 26 do 28 K. Centralna vnovčevalnica: meso II. vrste 22 do 24 K. Nova velika ljudska stojnica na Vodnikovem trgu prične poslovati v sredo, dne 31. avgusta v velikem obsegu. Goveje meso se bo prodajalo po 20 do 22 K kg, telečje 18 K kg. Občinstvo se opozarja, da je meso cenejših vrst dobre kvalitete, ker se ne pripušča na trg nikakega mesa slabe kvalitete. Ako bo občinstvo dosledno kupovalo cenejše meso, bo s tem zelo pripomoglo k padcu cen. Glede preskrbe z mastjo bo letošnja sezona vsled silno naraslih cen koruze položaj težavnejši. Vsled suše bo domači pridelek masti še mnogo manjši kot lansko leto. Hrvatski in srbski prašiči se plačujejo danes loko Ljubljana po 39 K žive teže. Svinjsko meso na ljubljanskem trgu 40 do 42 K kg, slanina trebušna 54 K, riba in salo 58 K, mast 60 K. — Maksimalne cene sadja so sledeče: Hruške I. vrste 16 K, II. vrste 12 K, III. vrste 8 K, češnje 12 K jabolka 10 K, breskve 22 K, grozdje 24 K. Krompir 3 K, fižol v stročju 9 K, luščen 10 K, kislo zelje, novo 10 K, staro 4 K, glava zelja 5 do 8 K, čebula 5 K kilogram, luščen grah 11 K liter. Zelenjava v splošnem v ceni pada. Piške 50 do 60 K par. Jaje vsled izvoza zopet primanjkuje; 2 K 60 komad.

Ij Naši stražniki pišejo tudi v temi. Nadstražnik France Tomše je 17. julija stavil v Zg. Šiški na odgovor moža Ane Bajc, ker je kalil nočni mir. Ko je nadstražnik pri razsvetljenem oknu zapisaval podatke o Bajcu, je to čudež se videla Ana Bajc, katere je zakričala: »Prokleti hudič, ali vidiš pisati?« Deželno sodišče ji je njeno neprimerno občudovanje nagračilo s 24 urnim zaporom.

Ij Huda ženska. Stražnik Gere je 8. julija na Tržaški cesti aretirat 3 može, ker so razgrajali. Ženo enega aretovanca: Ano Žinkovič je to tako razburilo, da se je dejansko lotila stražnika; ga smilila večkrat v prsi in ga zmerjala: »P... falot! Svinja! Hlapec!« Pri deželnem sodišču so jo obsodili na 48 ur zapora.

Ij Ukradeni je bila Marija Česen iz Laz. Tat ji je ukradel obleke v vrednosti 2655 kron, katere je shranila v neki ljubljanski gostilni.

Naša društva.

d Bratskim orlovskim odsekom. Okrožna javna telovadba v Trbovljah se je vsled smrti Nj. Vel. kralja Petra prelozila na 11. september 1921. Prosimo bratske odseke, da se iste v velikem številu udeležite. Zato 11. septembra vsi v Trbovlje!

Gospodarstvo.

— Pridelek tobaka bo v naši državi to leto sijajen. Upanje je, da bo letošnja trgatava tobaka, ki se čez par dni prične, prinesla okoli 13 milijonov kilogramov tobaka. Od tega bo odpadlo na Srbijo in Macedonijo 6 milijonov, na Bosno in Hercegovino 4 milijone, na Vojvodino 2 milijona, na Dalmacijo 1 milijon tobaka. Za naše potrebe zadostuje 10 milijonov kilogramov, a preostanek se bo izvozil. Uprava monopolov je podvzela korake, da se za to preobliko dosežejo kar najboljše cene. Ponudbe iz Francoske so najpovoljnejše, ker v francoskih kolonijah letos tobak ni posebno obrodil.

Odkritje petrolejskih vrelcev v Kanadi. V severni ledeni Kanadi so odkrili silno bogate vrelce petroleja. Izrabljanje pa bo težavno, ker je kraj, ki je skoro nepristopen, oddaljen 1400 angl. milj (po 1609 m) od najsevernejšega mesta Kanade, Edmontona in zahteva naprava potrebnih komunikacij velike finančne stroške. Vrelce so odkrili in deloma uporabljali Indijanci že pred 3 leti, nakar je dala preiskati »Imperial Oil Comp.« (podružnica Standard Oil Comp.) teren. Vodja ekspedicije, gelog O. Bosworth je odkril pod zemljo celo jezero petroleja. Ob reki Mackenzie se raztezajo formacije nad 700 milj daleč. Še večja ležišča samega asfaltnega

olja se nahajajo ob reki Athabaska. »Standard Oil Comp.«, ki se po ang. rudarskem zakonu kot najditeljica ležišč smatra za njih lastnico je hotela iz spekulacijskih vzrokov vse prikriti oziroma vsaj izrabljanje za dolgo dobo odgoditi. Toda navala ljudi ni bilo mogoče zabraniti in vrhutega zahteva kanadska vlada takojšnjo eksploatacijo. Ker so reke le dva meseca plovne in je potovanje silno težavno, pripravlja sedaj vlada, da omogoči vsakomur potovanje z zrakoplovi, ki bodo prevažali delavce in življenjske potrebščine v nepristopne kraje. Odkar je prevzela vlada skrb za to, se je tudi Imperial Oil Comp. začela gibati. Vsakih 200 milj bodo letalske postaje za potnike. Za transport petroleja skozi ledeno pusto ozemlje bodo napravili ogromne cevi, po katerih bo teklo olje od Fort Norman do železniške postaje Edmonton. Olje vsebuje neobičajno mnogo plinov, ki ne zamrznejo niti pri temperaturi 75 stopinj pod ničlo. To omogoča tudi transport, ki bi sicer ne bil mogoč, ker pozimi januarja in februarja znaša mrz do 60 stopinj pod ničlo. Stalno bivanje v petrolejskem ozemlju je nemogoče, zato bodo delali tam le dva meseca v letu, ostalo leto pa bo teklo petrolej sam skozi cevi. Če se bo dal načrt tehnično izvesti, bo odkritje silne važnosti za vse tudi naše gospodarsko življenje.

Raznoterosti.

r Veliki gozdni požari na Poljskem. V kongresni Poljski in v vzhodni Galiciji so gozdni požari. V ozemlju pri Zamošču je pogorelo 400 jutraj gozda. V okraju Bilgoraj je zgorela vas Vola, škoda znaša 7 1/2 milijona mark. V Pulavi je postalo vsled viharja 26 družin brez strehe. V okolici Lukova so na treh različnih mestih nastali razsežni gozdni požari. Gozdni požari v vzhodni Galiciji spremljajo železniške proge in izvirajo očividno od isker železniških strojev. Reka Bug je v gornjem toku popolnoma usahnila.

r Trideset let iskal svojo hčer. Iz Amerike poročajo: Po več nego 30 letnem iskanju je neki Filadelfijanec našel svojo hčer. Zadnjikrat jo je videl, ko je bila stara 6 mesecev. Začel jo je iskati zato, da bi ji sporočil, da je postala dedinja svojega deda, ki ji je zapustil 500.000 dolarjev. Hči je sedaj omožena in ima 5 otrok. Ko je mati deklice umrla, jo je oče zaupal svoji sestri. Kmalu nato je šel on v Missouri, sestra pa v Teksas, pozneje pa v Illinois in v Alabano, kjer se je njena nečakinja omožila. 1899 je umrl njen stari oče in ji zapustil vse svoje premoženje. Oče, ki ni vedel, kam se je podala sestra iz Teksasa, je priobčeval v časopisih oglase in sicer vsak teden od leta 1890 dalje, v katerih je pozivljaj svojo sestro, oziroma svojo hčer, da se pri njem oglasi. Pred kratkim šele je dobil pismo prijatelj, ki mu je podal informacije o njegovi hčeri. Prijatelj je čital oglas, ki naj bi bil po misli inserenta zadnji, ker je prišel do prepričanja, da je njegova hči mrtva in je torej brezuspešno, v časopisih še dalje priobčevati oglase.

Gostost prebivalstva v češkoslovaški republiki. Kakor se da posneti iz državnega statističnega urada, pride na štirjaški kilometer v češkoslovaški republiki 97 prebivalcev. Najredkeje prebivalstvo imata vzhodna Slovaška in pa Podkarpatska Rusija. V župni Sv. Miklavža Liptavskega pride na 1 štirjaški kilometer 48 prebivalcev. Najgostejše prebivalstvo ima Praga, potem pa Tešinsko, kjer živi na 1 štirjaškem kilometru 244 prebivalcev. Gosto prebivalstvo izkazuje dalje lomska župnija in mladoboleslavka s 174 oziroma 150 prebivalcev na 1 kvadratni kilometer.

Katoliški shod v Domžalah.

Kakor vse priprave kažejo, se bodo katoliškega shoda v Domžalah, ki se vrši jutri v nedeljo, udeležili polnoštevilno naši vrli župani in občinski odborniki, kateri so vsi povabljeni. Pozdravni govor v imenu županov bo imel g. Moder, župan v Dolu.

Kljub temu, da so sedaj še počitnice, se bo tudi Slomškova zveza odzvala povabilu ter bo v častnem številu zastopala na shodu.

Kmečka zveza, obrtna zveza in strokovna zveza pošljejo svoje zastopnike.

Najmočnejša skupina bodo pač Marijine družbe, za njimi pa Tretji red.

Spored slavnostnega obhoda je naslednji:

1. Fanfaristi na konjih; 2. Konjenica narodnih noš; 3. Orli na konjih; 4. Orlice; 5. Naraščaj; 6. Domžalska godba; 7. Orlice; 8. Gojenke; 9. Skupina narodnih noš; 10. Zastave; 11. Izobraževalna društva; 12. Marijine družbe; 13. Tretji red; 14. Mengeška godba; 15. Kmečka zveza; 16. Obrtna zveza; 17. Strokovna zveza; 18. Skupina narodnih noš; 19. Slomškova zveza; 20. Duhovščina; 21. Župani in obč. odborniki; 22. Ljudstvo; 23. Okrašeni vožovi.

Širite „NOVI ČAS“

Socialni vestnik.

Konferenca inšpektorjev dela.

O tej konferenci smo od uradne strani prejeli naslednje poročilo:

Popolnoma neopaženo se je vršila pretečene dni in sicer od 17. do 21. t. m. v Slavonskem Brodu letna konferenca inšpektorjev dela. Ta ustanova, v bivši avstro-ogrski morarhiji pod imenom obrtno nadzorništvo poznana, sedaj preurejena pod imenom inspekcija dela (inspekcija rada) se je v kratki dobi enega leta razvila v mogočno organizacijo, ki ima v vseh delih države svoja sodišča. V kraljevini Srbije obstoje štiri, v Bosni štiri, v Dalmaciji 2, v Vojvodini 2, v Sloveniji 3 in v Hrvatski in Slavoniji 1 inšpekcija dela. Razun v zadnje imenovani pokrajini, se je v vseh pokrajinah že ustanovilo približno zadostno število teh nadzorniških oblasti; žalibog v Hrvatski in Slavoniji inspekcija dela še ne posluje v predvidenem obsegu — zamišljeno je v tej pokrajini pet inspekcij dela ker primanjkuje tehnično izvežbanega osebja.

Na omenjenem kongresu so bili zbrani vsi inšpektorji dela cele države, razun dveh iz Slavonije, ki sta bila radi bolezni odsotna. Na dnevnem redu konference sta bili kot jedini točki obravnave: pravilnik za varnost delavstva v vseh obrtnih in industrijskih vrstah in novi delavni red, veljavno za vse pokrajine države. Prvi predmet je najvažnejšega pomena tako za celotno delavstvo, kakor tudi za našo industrijo. S tem pravilnikom se je ustvarila enotna podlaga vseh varnostnih predpisov, ki so bili do danes v vsaki pokrajini različni, zaščitilo se je delavca po vseh podjetjih in po vseh pokrajinah po enotnem sistemu, kar bo izdatno olajšalo socialni položaj delavstva, katero nosi svojo delovno silo v nove kraje, a na drugi strani se bo industrijalna in obrtna podjetja postavila na solidnejšo delavno podlago. Seveda je tudi za vso državo enotni delavni red velike važnosti, ker se ž njim v mnogih krajih odpravijo uprav kaotične razmere delovnih pogojev.

Postni ček, rač. št. 11.323.
Telefon št. 54.

Marijin trg št. 8.

R. Z. Z. O. Z. v LJUBLJANI.

Sprejema hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje po Hranilne vloge se izplačujejo brez odpovedi — Hranilne vloge z odpovednim rokom se obrestujejo po dogovoru.

Denarni promet v lanskem letu: 128.000.000 kron.

Trgovski krediti pod najugodnejšimi pogoji.

Jugoslovanski kreditni zavod

Podružnica v MURSKI SOBOTI in DOLNJI LENDAVI.

4 1/2 %

Čistih brez odbitka. Izvenljubljanski vlagatelji dobe poštne položnice. Izdaja čeka, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta. — Daje posojila na vknjižbo, poročitvo, vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih. Jamstvena glavica 2 in pol milijona kron.

Zavod je neposredno pod državnim nadzorstvom.

Brz. naslov: Jugoslovanski kredit Ljubljana.
Wolfova ulica št. 1.

I. delavsko konsumno društvo v Ljubljani

sprejema od svojih članov hranilne vloge ter jih obrestuje od 1. julija naprej do preklica po 5%.

Člani bodite dosledni ter nalagajte svoj odvišen denar le pri svoji lastni zadrugi!

Članom zadruga naznanjamo, da je dospela

velika zaloga češke manufakture

vsake vrste in najboljše kakovosti po precej znižanih cenah.

Kongresa se je udeležil tudi minister socialne politike g. dr. Kukovec, ki se je pri tej priložnosti v podrobnosti informiral o socialnem položaju delavstva v celi državi. G. minister je ugotovil soglasnost naziranje vseh inspektorjev dela, prav posebno v pogledu neugodnega položaja industrialnega delavstva in socialnopolitičnih zahtev vsega delavstva. (Če se bo pa po tem zavzel, je drugo vprašanje. Ur.)

Na kongresu se je ugotovilo, da je največje važnosti in splošna zahteva, da se čimprej upeljuje v vsej državi in v vseh podjetjih delavski zaupniki in sicer v obliki, kakor isti že v Sloveniji in Bosni poslujejo.

Splošno je bilo mnenje, da je potreba nujna, da se odpravijo delavske knjižice in uvedejo za celo državo enkratne delavske legitimacije, da se zakonskim potom uveljavijo stalni in urejeni delavski dopusti, regulirajo razmere glede praznikov in da posveti država vaješkemu vprašanju z ustanovitvijo vajeških domov in urejenega vaješkega pouka najresnejšo pazljivost in hitro odzrač.

Za razvoj našega narodnega gospodarstva je bil kongres največje važnosti. Najnujnejša je sedaj naloga države in vseh prizadetih krogov, da se povede ugotovit-

ve kongresa v dejstva in da se čimprej ustanova inspekcije dela izpolni tako, da bo po celi državi mogla enako poslovati v korist delavstva in narod. gospodarstva.

Poslano.

Izjava.

Z ozirom na včerajšnjo izjavo g. dr. Žerjava v »Jutru« in na osebno gonjo »Jutrovec« proti meni izjavljam ponovno, da nisem nikoli zagrešil nikakega delikta, niti moralnih deliktov, ki bi spadali pod kazenski zakon in niti ne dejanj, ki jih kaznuje § 129 b), katerega omenja g. dr. Žerjav.

Ko so se začele razširjati o meni obreklije govornice, sem takoj pozval v »Jugoslaviji« javno in možato, kdor ve kaj slabega o meni, da me naj ovadi sodišču. Doslej še ni nikdo vložil kakršnekoli ovadbe zoper mene, pač pa sem že jaz tožil take obrekovalce, ki so bili seveda obsojeni. Zakaj niso nastopili dokaza resnice, saj se da pri sodišču vse dokazati, ako ne v javni pa v tajni razpravi?!

* Uredništvo za spise pod tem naslovom ni odgovorno.

V »Jugoslaviji« št. 185 dne 7. t. m. sem prosil, da naj »Jutrovec« me ali ovadijo državnemu pravdnstvu ali pa podajo svoje podatke zoper mene častnemu razsodišču, ki naj ga sestavi načelstvu JDS in NSS. Preteklo je od tega celih 20 dni, zgodilo pa se ni niti eno niti drugo, temveč so »Jutrovec« naprej prikrito namigavali in zbadali, namesto da bi odkrito in možato nastopili.

Se danes ne vem, kdo me obdolžuje, kako konkretno dejanje sem zakrivil in kdaj se je to zgodilo. Vsled tega mi je bilo nemogoče, da nastopim proti svojim obrekovalcem. Storil sem vse, da bi dobil vpogled v tiste skrivnostne akte ptujskega okrajnega glavarstva, a vse zaman. Največji hudodelec dobi svojo obtožnico v pogled, le za me so obdolžitve »Jutrovec« uradna tajnost. Pokrajinski namestnik se izgovarja na centralno vlado, da ima strog nalog od nje, da naj ne izpove uradne tajnosti,

minister Pribičević pa tudi ne da niti vpogleda niti pojasnila in je glede nepotrditve rekel poslancu Deržicu, da ne more desavuirati pokrajinskega namestnika. Drug se izgovarja na drugega.

Kako pa je to, da ve g. dr. Žerjav, da se me dolži dejanj, ki spadajo pod § 129 b), zame je pa vse stroga uradna tajnost?!

Takšne razmere so le mogoče v brezpravnih državah Culokafrov in pa tam, kjer vlada samovolja par ljudi namesto zakona in pravice.

Ker torej prvotnih obrekovalcev tudi danes ne morem tožiti, vložim tožbo proti g. dr. Žerjavu, »Jutru« in »Pondeljku«.

V Ljubljani, dne 26. avgusta 1921.

Anton Pesek.

Odgovorni urednik Anton Marinček.

Izdaja konzorcij »Novega Časa«.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Ali nočete sreče?

Išče Vas za mal denar, ako kupite srečko Državne razr. loterije, katerih vsaka druga zadene dobiček. Srečke prodaja v to pooblaščen prodajalec srečk

Zadružna Gospodarska banka d. d.
v Ljubljani.

Cenjenim naročnikom mogoče je še postreči s polovičnimi, četrtinskimi in osminskimi srečkami. Naročila za III. razred se sprejemajo do dne 5. septembra t. l. ter mora vsak igravec, ki začne igrati v poznejših razredih, plačati prejšnje razrede nazaj.

Cene srečkam:

Cela srečka 192 K, polovica 96 K, četrtina 48 K, osmina 24 K; za priporočeno pošiljatev zaračunamo 8 kron.

Avtomobili

motocikli

kolesa

pnevmatika, vsi deli in oprema

en gros

en detail

J. GOREC

LJUBLJANA

Gospodarska cesta 14

Semenj: paviljon H, štev. 250.

Vplačana delniška
glavn. K 30,000.000.

SLOVENSKA BANKA

Telefon štev. 567.
Ček. račun 12.205.

Ohreštuje najugodnejše
vloge na knjižice in v tekočem računu.

LJUBLJANA, KREKOV TRG 10, nasproti „MESTNEMU DOMU“.

Izvršuje vse
bančne posle najkulantneje.

Lastni razstavní paviljon na ljubljanskem velikem sejmu 3. do 12. sept. 1921.

Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode, delniška družba v Ljubljani.

Telefon št. 1-67 (Ljubljana)
Brzjavi: Papirna Vevče,

t. l. centrala: Papirnica v Vevčah, Pošta: D. M. v
Polje pri Ljubljani. Postaja južne železnice: Zalog.

Papirnice v Vevčah, papirnica, tovarnica celuloze in lesoplane v Goričanah in tovarnica lesoplane v Medvodah.

Mesečno proizvajanje 100 vagonov raznih vrst papirja:

Papir iz tkanine, brezlesni pisarni, pisarniški, tiskovni in konceptni papir. Strojepisni, bankpost-, karton- in risalni papir. Brezlesni dokumentni koncept-meliran, nebeljeni konceptni papir; srednjefini pisalni in tiskovni papir, karton za dopisnice. Brzjavni svitki in papir za naustnike (stročnice). Navadni tiskovni kuler in papir za lepake v vseh barvah. Rotacijski tiskovni papir. Ovojni papir iz čiste celuloze in navadni ovojni papir.

Zadružna Gospodarska banka d. d.

Ljubljana, Dunajska cesta štev. 38/I

(začasno v prostorih Zadružne zveze).

Telefon št. 21.

Podružnice: DJAKOVO, MARIBOR, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT, ŠIBENIK.

Ekspozitura: BLED. - Interesna skupnost s: Sveopčo Znanstveno banko d. d.

v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu ter Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerve skupno z afilijacijami čez K 50,000.000.-.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Drž. razr. loterije.